

“Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində əməkdaşlığa dair” Sazişin təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

“Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində əməkdaşlığa dair” 2014-cü il sentyabrın 29-da Həştərxan şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 dekabr 2014-cü il
№ 1123-IVQ

Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində əməkdaşlığa dair

SAZIŞ

Bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq Azərbaycan Respublikası, İran İslam Respublikası, Qazaxıstan Respublikası, Rusiya Federasiyası və Türkmənistan hökumətləri,

yaxın və mehriban qonşuluq əlaqələrinin hərtərəfli inkişaf etdirilməsinə çalışaraq,

Xəzər dənizinin unikallığını, onun əhəmiyyətli təbii ehtiyatlarının və iqtisadi potensialının səmərəli istifadə edilməsinin Tərəf dövlətlərin davamlı inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini qeyd edərək,

Xəzər dənizinin səviyyəsindəki dövrü tərəddüdlərlə şərtlənən xüsusi hidrometeoroloji şəraitin, eləcə də onun hövzəsində təsərrüfat fəaliyyətinin fəallaşmasını və bu fəaliyyət üzrə hidrometeoroloji xidmətlərə artan tələbatlara cavab vermək üçün Tərəflərin Milli Meteoroloji və Hidroloji Xidmətləri (bundan sonra - MMHX) tərəfindən əlavə səylərin tələb edildiyini nəzərə alaraq,

Xəzər dənizinin hidrometeoroloji vəziyyətinə mənfi təsir göstərə biləcək mümkün qlobal və regional iqlim dəyişikliklərinin aspektləri barədə narahatlıq ifadə edərək,

Tərəflərin dövlətləri arasında regional əməkdaşlıq mexanizmi olaraq Xəzər dənizinin dəniz ətraf mühitinin mühafizəsi haqqında Çərçivə Konvensiyasının (Tehran Konvensiyası) əhəmiyyətini qeyd edərək,

regiondakı iqtisadi, sosial və ekoloji problemlərin həllinin asanlaşdırılması üçün Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə hidrometeoroloji məlumatların əldə olunması və mübadiləsi üzrə regional sistemin yaradılmasının zəruriliyini vurğulayaraq,

Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində Tərəflərin səylərinin birləşdirilməsi və sıx əməkdaşlığının təşkil edilməsində qətiyyətli ifadə edərək, hidrometeorologiya sahəsində digər su məkanlarında, o cümlədən Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatının (ÜMT) və UNESCO-nun Hökumətlərarası Okeanoqrafiya Komissiyasının (HOK) dəstəyi ilə həyata keçirilən beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsini nəzərə alaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Hazırkı Sazişin məqsədləri üçün aşağıdakı terminlərdən istifadə olunur:

"Xəzər dənizinin vəziyyəti" - Xəzər dənizində və bura tökülən çayların mənsəblərində bir neçə saatdan bir neçə onilliyədək zaman kəsiyində baş verən fiziki hadisə və prosesləri xarakterizə edən hidrometeoroloji (meteoroloji, okeanoqrafik və hidroloji) parametrlər kompleksi;

"Xəzər dənizinin vəziyyəti üzərində müşahidələr" - Xəzər dənizində və bura tökülən çayların mənsəblərində baş verən fiziki hadisə və prosesləri xarakterizə edən hidrometeoroloji parametrlər kompleksinin ölçülməsi və onun üzərində vizual müşahidələr;

"Müşahidə şəbəkəsi" - Xəzər dənizinin vəziyyətinin stasionar və səyyar (üzən) müşahidə məntəqələri sistemi;

"Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumat" - Xəzər dənizinin vəziyyətinin faktiki (müəyyən zaman kəsiyində bilavasitə müşahidə olunmuş) və ümumiləşdirilmiş (rejim-iqlim) müşahidə məlumatları və proqnozlar;

“Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumatın əldə olunması” - Xəzər dənizinin vəziyyətinin müşahidə edilməsi, ümumiləşdirilmiş (rejim-iqlim) məlumatların və proqnozların əldə edilməsi məqsədi ilə Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə müşahidə məlumatlarının toplanması və işlənilməsi fəaliyyəti;

“Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumatın əldə olunması və mübadiləsinin regional sistemi”- Xəzər dənizinin vəziyyətinə dair məlumatın nəzərdən keçirilməsi, işlənilməsi və yayılması üçün Tərəflərin dövlətlərinə məxsus olan müşahidə şəbəkələrinin və texniki vasitələrin məcmusu.

Maddə 2

Hazırkı Sazişin məqsədləri dənizdə həyatın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və davamlı şəkildə iqtisadi fəaliyyətin sürətləndirilməsi məqsədi ilə Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumatın əldə olunması və mübadiləsi üçün kompleks regional sistem yaratmaq və inkişaf etdirməkdir.

Maddə 3

Hazırkı Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün Tərəflər:

sahil, ada və çay mənşəb stansiyaları və məntəqələri daxil olan milli müşahidə şəbəkələrinin fəaliyyətini təmin edir, zəruri hallarda yeni stansiyalar və/və ya məntəqələr yaradır;

hidrometeoroloji parametrlərin müşahidəsində UMT/HOK UNESCO standartlarını tətbiq edir, hesabat sistemlərini razılaşdırır, meyarları seçir və digər əsas qaydaları müəyyən edir, dəniz və sahil stansiyalarında və məntəqələrində hidrometeoroloji işlər üzrə milli təlimatları razılaşdırır;

Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumatların toplanması, saxlanması və yayılması üzrə milli sistemlərə dair razılaşdırılmış tələblər müəyyən edir;

Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumat xarakterli ümumiləşdirilmiş (rejim-iqlim) materiallar hazırlayır;

Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə parametrlərin müşahidə məlumatları bazalarını layihələşdirir və formalaşdırır;

Xəzər dənizinin vəziyyəti barədə məlumatı əks etdirən vahid geoinformasiya sisteminin əsaslarını işləyib hazırlayır;

Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişən zaman kəsiyindəki tərəddüdlərinin proqnozu da daxil olmaqla Xəzər dənizinin vəziyyətinin proqnozu metodlarını təkmilləşdirir;

atmosferin və dənizin sərhəd qatındakı axınlar da daxil olmaqla, Xəzər dənizinin su balansının tərkib hissələrinin müfəssəl analizi və qiymətləndirilməsi üzrə metodları təkmilləşdirir;

Tərəflər arasında Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində maarifləndirmə və kadr hazırlığı üzrə mexanizmləri koordinasiya edir.

Maddə 4

Tərəflərin bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq və müddələrinin həyata keçirilməsinə yönəlmiş fəaliyyətləri Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası üzrə Əlaqələndirmə Komitəsi (bundan sonra - Komitə) tərəfindən əlaqələndirilir.

Komitə:

a) Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası üzrə Hökumətlərarası kompleks Proqramı (bundan sonra - Proqram) işləyib hazırlayır və qəbul edir;

b) Tərəflərin bu Sazişin və Proqramının həyata keçirilməsi üzrə səylərini koordinasiya edir və birləşdirir;

c) Tərəfləri öz fəaliyyəti barədə məlumatlandırır;

d) bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün tələb olunan tədbirlərə dair tövsiyələri Tərəflərin baxması üçün təqdim edir;

e) Tərəflərin MMHX-ləri və Xəzər dənizində fəaliyyət göstərən şirkətlər, eləcə də bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün Proqramın həyata keçirilməsində maraqlı olan beynəlxalq təşkilatlar və proqramların əməkdaşlığına yardım göstərir;

f) bu Sazişin müddələrinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı digər məsələləri nəzərdən keçirir;

g) bu Sazişin həyata keçirilməsini daimi olaraq nəzarətdə saxlayır.

Maddə 5

Hər bir Tərəf Komitəyə bir nümayəndə (Tərəflərin MMHX heyətindən) təyin edir. Tərəflərin nümayəndəsi sessiyalarda ekspertlər və məsləhətçilərlə müşayiət oluna bilər.

Komitənin qərarları yekdilliklə qəbul edilir.

Komitənin Sədri və Sədr müavini Tərəflərin Dövlət adlarının ingilis dilinin əlifba sırasına uyğun olaraq rotasiya əsasında ikiillik müddətə təyin edilir.

Komitənin illik sessiyaları Tərəflərin Dövlətlərinin adlarının ingilis dilinin əlifba sırasına uyğun olaraq rotasiya əsasında keçirilir.

Növbədənəknar sessiyalar Komitənin bir üzvünün xahişi və onun digər üzvlərinin dəstəyi ilə təşkil oluna bilər.

Komitə öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün, Tərəflərin qanunvericiliyinə zidd olmayan prosedur və maliyyə qaydalarını qəbul edir.

Komitənin rəsmi dilləri Tərəflərin rəsmi dilləri, eləcə də ingilis dilidir. İşçi dillər rus və ingilis dilləridir.

Komitənin Katibliyi funksiyalarını nümayəndəsi Komitəyə sədrlik edən Tərəfin MMHX-si yerinə yetirir.

Maddə 6

Hazırkı Sazişin və Proqramın həyata keçirilməsində Tərəflərin iştirakı ilə bağlı xərclər hər bir Tərəfin özünün, həmçinin əldə olunmuş xüsusi razılaşmalar əsasında maraqlı beynəlxalq təşkilatlar və şirkətlər tərəfindən ayrılmış əlavə fondlar hesabına ödənilir.

Maddə 7

Hazırkı Saziş əsasında Tərəflərin əməkdaşlığı çərçivəsində əldə edilən birgə işin nəticələrinə dair əqli mülkiyyət hüquqlarının mühafizəsi və bölüşdürülməsi Tərəflərin

dövlətlərinin mövcud qanunvericiliyinə və əqli mülkiyyət sahəsində tətbiq olunan beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn öhdəliklərinə əsasən həyata keçirilir.

Maddə 8

Hazırkı Sazişin müddələrinin təfsiri və tətbiqi zamanı yaranan mübahisələr danışıqlar və məsləhətləşmələr yolu ilə həll edilir.

Maddə 9

Hazırkı Sazişin heç bir bəndi Xəzər dənizinin hüquqi statusu ilə bağlı danışıqların nəticələrini əvvəlcədən müəyyən edən müddəə kimi təfsir edilə bilməz.

Maddə 10

Hər bir Tərəf bu Sazişə düzəlişlər təklif edə bilər. Belə düzəlişlər Tərəflərin yekdil qərarı ilə qəbul edilir. Bu Sazişə edilən düzəlişlər hazırkı Sazişin 14-cü maddəsinə uyğun olaraq qüvvəyə minir.

Maddə 11

Hazırkı Sazişə heç bir qeyd-şərt irəli sürülə bilməz.

Maddə 12

Hazırkı Sazişin depozitarisi İran İslam Respublikasıdır. Depozitari Tərəfləri hazırkı Sazişin qüvvəyə minməsi barədə məlumatlandırır, eyni zamanda müvafiq ölkələrin bu Sazişin qüvvəyə minməsi ilə bağlı dövlətdaxili prosedurların tamamlanması barədə yazılı bildirişinin qəbul edildiyini təsdiq edir.

Maddə 13

Hazırkı Saziş yeganə nüsxədə tərtib edilir və Depozitariyə saxlanca verilir. Bu Sazişin Azərbaycan, fars, ingilis, qazax, rus və türkmən dillərində olan mətnləri bərabər autentikdir. Fikir ayrılığı yarandığı təqdirdə, Tərəflər ingilis dilindəki mətnə istinad edəcəklər.

Hazırkı Saziş onun qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan dövlətdaxili prosedurların həyata keçirildiyi barədə Tərəflərin sonuncu yazılı bildirişinin diplomatik kanallar vasitəsilə alınmasından sonrakı doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

Tərəflərdən hər biri Depozitariyə məlumat verərək bu Sazişdən çıxıb bilər. Bu Saziş həmin Tərəf üçün belə yazılı bildirişin Depozitari tərəfindən alındığı tarixdən sonra 12 ay ərzində qüvvədə qalır.

Həştərxan şəhərində 29 sentyabr 2014-cü il tarixində imzalanmışdır.

Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından

(imza)

İran İslam Respublikası Hökuməti adından

(imza)

Qazaxıstan Respublikası Hökuməti adından

(imza)

Rusiya Federasiyası Hökuməti adından

(imza)

Türkmenistan Hökumäti adından

(imza)